

Skýrsla þessi og innihald hennar er eingöngu til innanhússnota hjá því fyrirtæki, stofnun eða einstaklingi sem hana keypti. Öll opinber birting eða dreifing er óheimil án skriflegs leyfis Capacent Gallup. Starfsemi Capacent Gallup er með ISO 9001 gæðavottun. Allur réttur áskilinn: © Capacent Gallup. Capacent Gallup er aðili að Gallup International.

capacent
GALLUP

Lýðheilsustöð

Notkun munntóbaks meðal ungmenna
Október - nóvember 2009

Bls.

- 4 **Framkvæmd**
- Niðurstöður**
- 4 Sp. 1 Notar þú tóbak í vörina?
- 5 Sp. 2 Notar þú innflutt munntóbak eða íslenskt neftóbak í vörina?
- 7 Sp. 3 Notar þú tóbak í vörina daglega eða sjaldnar?
- 9 **Túlkun niðurstaðna**

Framkvæmd

Lýsing á rannsókn

Unnið fyrir	Lýðheilsustöð
Markmið	Að skoða notkun munntóbaks meðal ungs fólks á aldrinum 16-23 ára
Framkvæmdatími	20. október til 9. nóvember 2009
Aðferð	Síma- og netkönnun
Úrtak	1205 manns á öllu landinu, 16-23 ára, handahófsvaldir úr þjóðskrá
Verknúmer	4019368

Stærð úrtaks og svörun

Upphaflegt úrtak	1205
Búsettir í útlöndum, veikir eða látnir	28
Endanlegt úrtak	1177
Neita að svara	324
Næst ekki í	287
Fjöldi svarenda	566
Svarhlutfall	48,1%

Greiningarbreytur

Kyn	Piltar og stúlkur
Aldur	Tveir aldursflokkar
Búseta	Reykjavík, nágrennasveitarfélög Reykjavíkur og önnur sveitarfélög/Höfuðborgarsvæðið og landsbyggðin
Menntun	Tveir flokkar
Vinna eða nám?	Þrjú flokkar
Búsetuform	Þrjú flokkar/Tveir flokkar
	Einnig voru spurningar greindar innbyrðis

Vigtun

Gögn rannsóknarinnar eru vigtuð til þess að úrtak endurspegli þýði nákvæmlega með tilliti til kyns, aldurs og búsetu. Fjöldatölur í skýrslunni eru því námundaðar að næstu heilu tölu, en hlutföll og meðaltöl miðast við fjöldatöluna eins og hún væri með aukastöfum. Misræmi getur því verið á samanlögðum fjölda einstaklinga í greiningum og í tíðnitölum.

Hlutfall svarenda fyrir vigtun:

Kyn:

Piltar	54,6%
Stúlkur	45,4%

Aldur:

16-19 ára	57,8%
20-23 ára	42,2%

Búseta:

Höfuðborgarsvæðið	61,8%
Landsbyggðin	38,2%

Hlutfall í þýði/hlutfall svarenda eftir vigtun:

Kyn:

Piltar	51,6%
Stúlkur	48,4%

Aldur:

16-19 ára	53,0%
20-23 ára	47,0%

Búseta:

Höfuðborgarsvæðið	61,4%
Landsbyggðin	38,6%

Reykjavík, 16. nóvember 2009

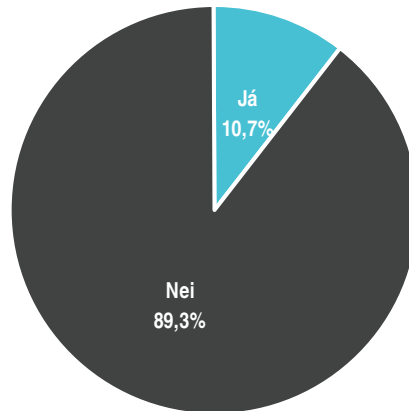
Bestu þakkir fyrir gott samstarf,

Pórhallur Ólafsson
Sigríður Herdís Bjarkadóttir
Matthías Þorvaldsson

Allar ábendingar varðandi framsetningu skýrslunnar eru vel þegnar. Vinsamlegast sendið tölvupóst á abending@capacent.is til að koma þeim á framfæri.

Notar þú tóbak í vörina?

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Vikmörk +/-
Já	60	10,7	2,5
Nei	505	89,3	2,5
Fjöldi svara	565	100,0	
Tóku afstöðu	565	99,8	
Tók ekki afstöðu	1	0,2	
Fjöldi svarenda	566	100,0	

Greiningar

	Fjöldi svara	Já	Nei
Kyn *			
Piltar	291	20%	80%
Stúlkur	274	1%	99%
Aldur			
16-19 ára	300	12%	88%
20-23 ára	265	10%	90%
Búseta *			
Reykjavík	206	10%	90%
Nágrannasv. félag Rvk	140	6%	94%
Önnur sveitarfélög	219	15%	85%
Menntun			
Grunnskólapróf/viðbót	395	12%	88%
Framhaldsskólapróf/Háskólapróf	167	8%	92%
Vinna eða nám			
Launþegi	120	14%	86%
Nemi	182	8%	92%
Í námi og vinnu	231	11%	89%
Búsetuform			
Foreldrahús	402	12%	88%
Eigið húsnæði	36	9%	91%
Leiguhúsnæði	125	8%	92%

* Marktækur munur á milli hópa

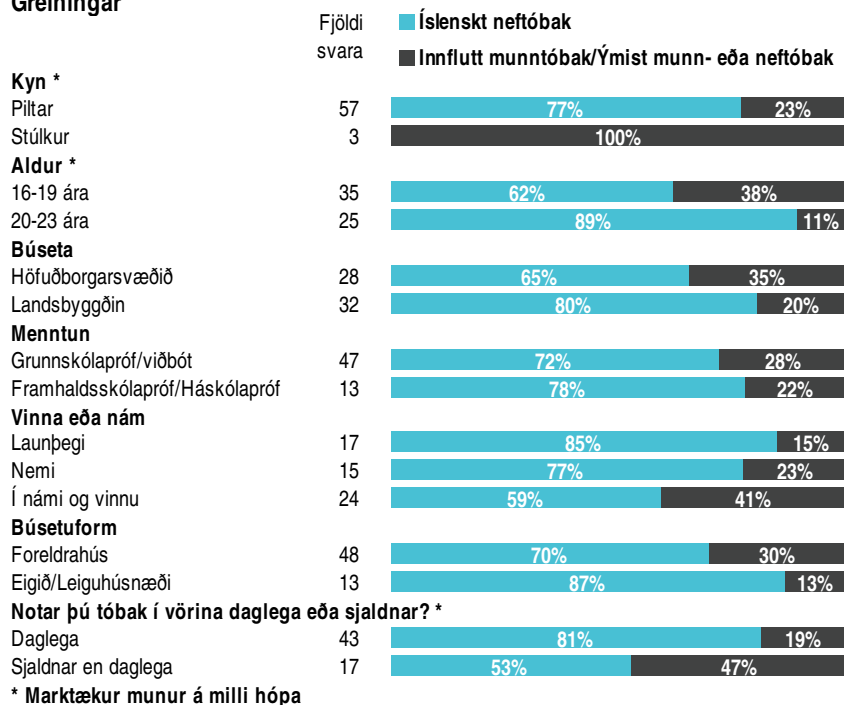
Notar þú innflutt munntóbak eða íslenskt neftóbak í vörina?

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Víkmörk +/-
Íslenskt neftóbak í vörina	44	73,3	11,2
Innflutt munntóbak í vörina	4	6,0	6,0
Ýmist munn- eða neftóbak í vörina	12	20,6	10,2
Fjöldi svara	60	100,0	
Spurðir	60	10,6	
Ekki spurðir	506	89,4	
Fjöldi svarenda	566	100,0	

Þeir sem sögðust nota munntóbak (sp. 1) voru spurðir þessarar spurningar.

Greiningar

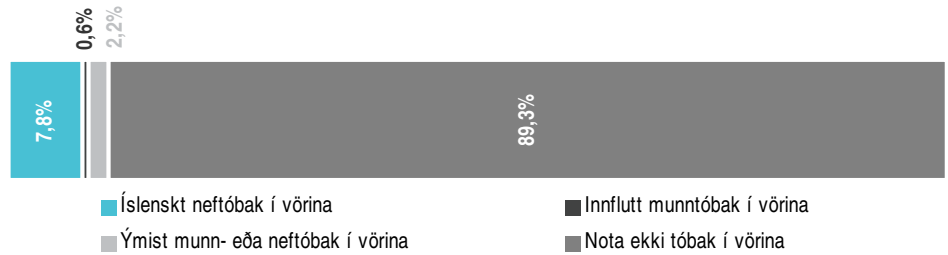

* Marktækur munur á milli hópa

Notar þú innflutt munntóbak eða íslenskt neftóbak í vörina?

Allir svarendur

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Víkmörk +/-
Íslenskt neftóbak í vörina	44	7,8	2,2
Innflutt munntóbak í vörina	4	0,6	0,7
Ýmist munn- eða neftóbak í vörina	12	2,2	1,2
Nota ekki tóbak í vörina	505	89,3	2,5
Fjöldi svara	565	100,0	
Tóku afstöðu	565	99,8	
Tók ekki afstöðu	1	0,2	
Fjöldi svarenda	566	100,0	

Greiningar

Kyn *

Piltar

Fjöldi svara

291

■ Íslenskt neftóbak í vörina

■ Innflutt munntóbak/Ýmist munn- eða neftóbak í vörina

■ Nota ekki tóbak í vörina

15% 5% 80%

Stúlkur

274

1% 99%

Aldur

16-19 ára

300

7% 4% 88%

20-23 ára

265

9% 1% 90%

Búseta *

Höfuðborgarsvæðið

346

5% 3% 92%

Landsbyggðin

219

12% 3% 85%

Menntun

Grunnskólapróf/viðbót

395

9% 3% 88%

Framhaldsskólapróf/Háskólapróf

167

6% 2% 92%

Vinna eða nám

Launþegi

120

12% 2% 86%

Nemi

182

7% 2% 92%

Í námi og vinnu

231

6% 4% 89%

Búsetuform

Foreldrahús

402

8% 4% 88%

Eigið húsnæði

36

9% 91%

Leiguhúsnæði

125

6% 1% 92%

Notar þú tóbak í vörina daglega eða sjaldnar? *

Daglega

43

81% 19%

Sjaldnar en daglega

17

53% 47%

Nota ekki tóbak í vörina

505

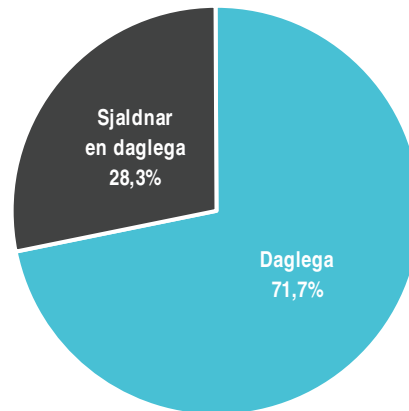
100%

* Marktækur munur á milli hópa

Notar þú tóbak í vörina daglega eða sjaldnar?

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Víkmörk +/-
Daglega	43	71,7	11,4
Sjaldnar en daglega	17	28,3	11,4
Fjöldi svara	60	100,0	
Spurðir	60	10,6	
Ekki spurðir	506	89,4	
Fjöldi svarenda	566	100,0	

Þeir sem sögðust nota munntóbak (sp. 1) voru spurðir þessarar spurningar.

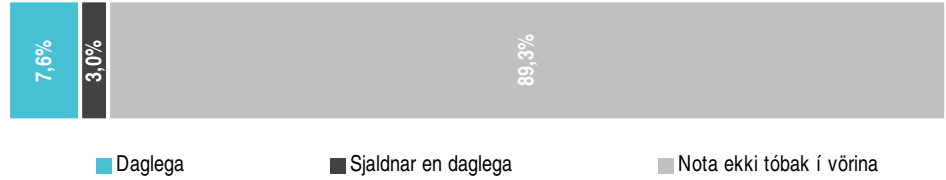
Greiningar

Greiningar	Fjöldi svara	Daglega	Sjaldnar en daglega
Kyn			
Piltar	57	74%	26%
Stúlkur	3	32%	68%
Aldur			
16-19 ára	35	69%	31%
20-23 ára	25	76%	24%
Búseta			
Höfuðborgarsvæðið	28	62%	38%
Landsbyggðin	32	80%	20%
Menntun			
Grunnskólapróf/viðbót	47	73%	27%
Framhaldsskólapróf/Háskólapróf	13	68%	32%
Vinna eða nám			
Launþegi	17	76%	24%
Nemi	15	72%	28%
Í námi og vinnu	24	65%	35%
Búsetuform			
Foreldrahús	48	66%	34%
Eigið/Leiguhúsnæði	13	92%	8%
Notar þú innflutt munntóbak eða íslenskt neftóbak í vörina? *			
Íslenskt neftóbak	44	80%	20%
Innflutt/Ýmist munn- eða neftóbak	16	50%	50%

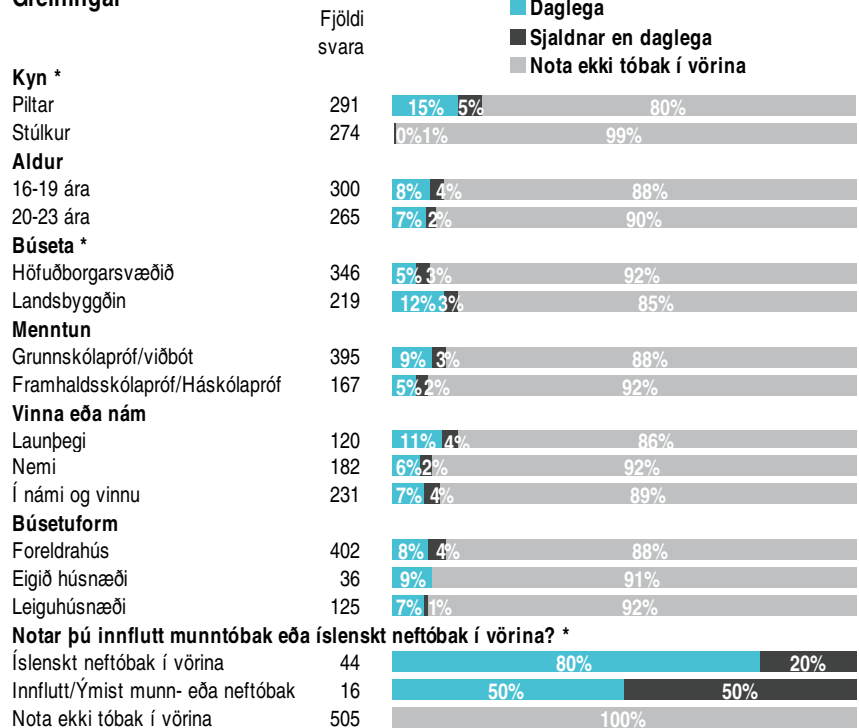
* Marktækur munur á milli hópa

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Vikmörk +/-
Daglega	43	7,6	2,2
Sjaldnar en daglega	17	3,0	1,4
Nota ekki tóbak í vörina	505	89,3	2,5
Fjöldi svara	565	100,0	
Tóku afstöðu	565	99,8	
Tók ekki afstöðu	1	0,2	
Fjöldi svarenda	566	100,0	

Allir svarendur

Greiningar

* Marktækur munur á milli hópa

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Vikmörk +/-
Mjög miklu máli (5)	217	27,6	3,1
Frekar miklu máli (4)	356	45,3	3,5
Hvorki né (3)	133	16,9	2,6
Frekar litlu máli (2)	61	7,8	1,9
Mjög litlu máli (1)	19	2,4	1,1
Miklu máli		72,9	3,1
Hvorki né		16,9	2,6
Litlu máli		10,2	2,1
Fjöldi svara	786	100,0	
Tóku afstöðu	786	99,0	
Tóku ekki afstöðu	8	1,0	
Fjöldi svarenda	794	100,0	
Meðaltal	3,9		
Vikmörk ±	0,1		

Meðaltal er reiknað með því að leggja saman margfeldi af vægi svars og fjölda sem velja það svar og deila upp í summuna með heildarfjölda svara. Í töflunni hér fyrir ofan reiknast meðaltal skv. eftirfarandi formúlu: $[Mjög\ miklu\ máli\ (fj.\ x\ 5) + Frekar\ miklu\ máli\ (fj.\ x\ 4) + hvorki\ né\ (fj.\ x\ 3) + Frekar\ litlu\ máli\ (fj.\ x\ 2) + mjög\ litlu\ máli\ (fj.\ x\ 1)] / Heildarfjöldi\ svara.$

Meðaltalið tekur gildi á kvarðanum 1 til 5.

Staðalfrávik er algengur mælikvarði á dreifingu svara í kringum meðaltal. Það segir til um hversu lík eða ólík svör þátttakenda við spurningu eru. Hátt staðalfrávik ber að túlka þannig að svör þátttakenda séu ólík en lágt staðalfrávik þannig að svörin séu lík.

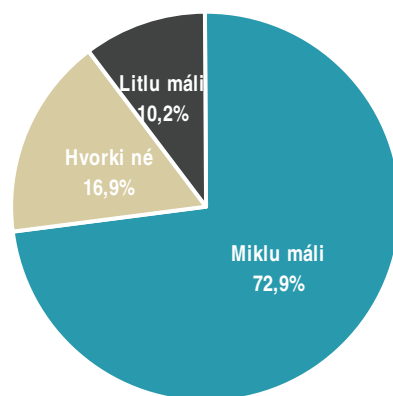
Töflur

Niðurstöður fyrir hverja spurningu eru settar fram í töflum og myndum. Hver spurning er efst á hverri blaðsíðu og nafnið á því sem hún á að mæla er sett fyrir ofan hverja töflu. Í töflunni er hægt að sjá svör þátttakenda og hve margir þeirra tóku ekki afstöðu til þessarar spurningar eða voru ekki spurðir. Í töflunni hér til hliðar má sjá að rétt tæp 28% þátttakenda telja það sem spurt var um skipta mjög miklu máli og ríflega 45% frekar miklu. Ef teknir eru saman þeir sem segja þetta skipta „frekar miklu“ og „mjög miklu“ þá gefur það naumlega 73%.

Vikmörk

Til að geta áttað sig betur á niðurstöðum rannsókna er nauðsynlegt að skilja hvað vikmörk eru. Vikmörk eru reiknuð fyrir hverja hlutfallstölu og meðaltöl og ná jafn langt upp fyrir og niður fyrir töluna nema ef vikmörkin fara niður að 0% eða upp að 100%. Oftast er miðað við 95% vissu. Segja má með 95% vissu að niðurstaða sem fengin er úr rannsókn lægi innan þessarar vikmarka ef allir í þýðinu væru spurðir. Dæmi: segja má með 95% vissu að hefðu allir í þýði verið spurðir, hefðu á bilinu 24,5% til 30,7% (27,6% +/- 3,1%) þeirra sagt að þetta skipti mjög miklu máli.

Í framhaldi af þessu er hægt að bera saman svarmöguleikana. Ef vikmörkin skarast ekki er munur á þeim marktækur. T.d. væri hægt að segja með 95% vissu að marktækt fleiri einstaklingar teldu það sem spurt var um skipta frekar miklu máli en mjög miklu máli.

Myndir

Í myndum er reynt að draga saman helstu niðurstöður þannig að auðvelt sé fyrir lesandann að átta sig á hvað sé markverðast hverju sinni. Ennfremur er oft gerð greining á hverri spurningu eftir öðrum greiningarbreytum í könnuninni. Má þar nefna kyn, aldur, búsetu, menntun og aðrar spurningar í sömu könnun. Hér fyrir neðan má sjá greiningu eftir kyni og aldri þátttakenda. Þar sést að ekki er munur á meðaltölum eftir kyni en hins vegar er munur eftir aldri þátttakenda. Hér skiptir það sem spurt var um þá sem eldri eru meira máli en þá sem yngri eru.

Greiningar	Fjöldi	Mjög miklu	Frekar miklu	Í meðal-lagi	Frekar litlu	Mjög litlu	Meðaltal
Kyn							
Karlar	396	28,8%	43,7%	17,2%	7,1%	3,3%	3,9
Konur	390	26,4%	46,9%	16,7%	8,5%	1,5%	3,9
Aldur *							
16-24 ára	166	22,1%	44,8%	16,3%	12,8%	4,0%	3,7
25-34 ára	159	22,6%	42,8%	16,4%	13,8%	4,4%	3,7
35-44 ára	164	25,0%	42,1%	24,4%	7,3%	1,2%	3,8
45-54 ára	136	30,1%	47,8%	15,4%	5,1%	1,5%	4,0
55-75 ára	161	32,3%	48,4%	11,8%	4,3%	3,1%	4,0

* Marktækur munur á meðaltölum hópa

Marktekt

Algengur misskilningur er að ef niðurstaða tölfræðiþrófs er ekki tölfræðilega marktæk þá sé ekkert að marka þá niðurstöðu. Það er rangt, því eina merking tölfræðilegrar marktæktar felst í því hvort hægt sé að alhæfa mun í úrtaki yfir á þýði.

Við úrvinnslu á niðurstöðum eru alla jafna notuð tölfræðiþróf sem greina hvort munur á tilteknum hópum sé tölfræðilega marktækur eða ekki. Í flestum tilfellum er einhver munur á öllum hópnum sem athugaðir eru. Þar sem einungis er verið að vinna með úrtök eru marktæktarþróf notuð til að meta hvort hægt sé að staðhæfa hvort einhver munur sé einnig í því þýði sem úrtakið var dregið úr (dæmi um þýði: Allir Íslendingar á aldrinum 18-69 ára). Ef niðurstaða er ekki tölfræðilega marktæk er ekki hægt að staðhæfa að einhver munur sé á tilteknum hópum í þýði þrátt fyrir að munur sé á þeim í úrtakinu. Ef niðurstaða er tölfræðilega marktæk má álykta sem svo að munur sé á þessum hópum í þýðinu.